TẠP CHÍ ĐIỆN TỬ
THƯƠNG HIỆU & CÔNG LUẬN

Phát triển dược liệu Việt Nam: Tiềm năng vẫn bỏ ngỏ

14:19 12/04/2017

Chủ trì Hội nghị toàn quốc của Chính phủ về phát triển dược liệu Việt Nam diễn ra sáng 12/4 tại Lào Cai, Thủ tướng Nguyễn Xuân Phúc nhận định: Dù có tiềm năng to lớn nhưng Việt Nam chưa phát huy được. Chúng ta có nhiều cơ hội phát triển ở các địa phương nhưng chưa quy hoạch, phát triển chuỗi giá trị của cây dược liệu.

Những nghịch lý

Với điều kiện tự nhiên của đất nước, Việt Nam có trên 5.000 loài cây thuốc để làm dược liệu, thuốc chữa bệnh. Đây là thế mạnh của tất cả các địa phương, kể cả Hà Nội, Hưng Yên, TPHCM, An Giang..., có thể phát triển dược liệu ở mọi miền của Tổ quốc với giá trị gia tăng lớn, trước hết là phục vụ người dân trong nước và có thể xuất khẩu.

Theo thống kê của Viện Dược liệu, tính đến nay đã ghi nhận 5.117 loài thực vật và nấm, 408 loài động vật và 75 loại khoáng vật có công dụng làm thuốc ở Việt Nam. Trong số đó, có khoảng 70 loài có tiềm năng khai thác với tổng trữ lượng khoảng 18.000 tấn/năm như diếp cá (5.000 tấn), cẩu tích (1.500 tấn), lạc tiên (1.500 tấn), rau đắng đất (1.500 tấn)...

Tại Việt Nam, nhu cầu dược liệu trong nước khoảng gần 60-80.000 tấn/năm. Khối lượng dược liệu xuất khẩu theo thống kê đạt gần 5.000 tấn, đem lại giá trị trên 6 triệu USD mỗi năm.

Theo Bộ trưởng Bộ Y tế Nguyễn Thị Kim Tiến, mặc dù có tiềm năng thế mạnh rất lớn về tài nguyên dược liệu nhưng có một nghịch lý là hiện nay chúng ta mới chủ động được 25% nhu cầu, còn 75% còn lại chúng ta phải phụ thuộc nguồn nhập khẩu.

Hiện nay, số lượng loài cây dược liệu có khả năng khai thác tự nhiên còn rất ít (trên cả nước hiện chỉ còn khoảng 206 loài cây dược liệu có giá trị có thể khai thác tự nhiên), nhiều loài cây dược liệu quý hiếm trong nước đang đứng trước nguy cơ cạn kiệt. Trước kia, một số dược liệu có thể khai thác hàng chục ngàn tấn mỗi năm như ba kích, đẳng sâm, hoàng tinh... thì thực tế hiện nay, nhiều cây thuốc đã được đưa vào sách đỏ vì có nguy cơ bị tuyệt chủng. Cây hoàng liên trước kia là đặc trưng của dãy núi Hoàng Liên Sơn nay chỉ tìm thấy dạng dấu tích.

Chúng ta chưa biến được các sản phẩm từ dược liệu quý thành hàng hóa có giá trị cao và để sử dụng rộng rãi. Chẳng hạn, trên thế giới, Pháp và Mỹ đã chiết xuất hoạt chất taxon từ cây thông đỏ để sản xuất thuốc ung thư và đưa ra thị trường từ năm 1994, đem lại doanh thu hàng chục tỷ USD mỗi năm. Tuy nhiên,

Việt Nam hiện vẫn chưa sản xuất được loại thuốc này trong khi cây thông đỏ Lâm Đồng (Đà Lạt) là loại cây đặc biệt quý hiếm với hàm lượng hoạt chất chữa ung thư cao bậc nhất thế giới.

Chính sách cho phát triển

Gợi ý thảo luận tại Hội nghị, Thủ tướng đặt vấn đề: Tiềm năng to lớn như vậy nhưng chưa phát huy được. Có nhiều cơ hội phát triển ở các địa phương nhưng chưa quy hoạch, phát triển chuỗi giá trị của cây dược liệu. Chúng ta thảo luận để có chính sách thu hút phát triển mà hiện nay còn nhỏ lẻ, hiệu quả thấp, không có đầu ra bền vững.

Khai thác, chế biến còn nhiều bất cập. Nhiều loại dược liệu quý có nguy cơ cạn kiệt. Vấn đề nghiên cứu ứng dụng khoa học công nghệ trong sản xuất, chế biến dược liệu còn manh mún, chưa bắt kịp với nhiều nước trong khu vực cũng như còn nhỏ lẻ, chưa bảo đảm sản xuất hàng hóa, đáp ứng nhu cầu to lớn của thị trường 100 triệu dân và xuất khẩu.

Thủ tướng cũng đề nghị thảo luận thực trạng dược liệu Việt Nam để thấy rõ bất cập hiện nay mà “có ý kiến cho rằng còn rẻ hơn cả khoai lang, thậm chí nói rằng chúng ta ăn bã còn cái tinh túy, dinh dưỡng, tốt đẹp người ta lấy mất rồi”.

Từ đó, đề xuất những chính sách, nhất là cơ chế, giải pháp đột phá để làm rõ, thu hút đầu tư, khuyến khích người dân, doanh nghiệp nuôi trồng, bảo đảm chất lượng, hiệu quả tốt nhất cây dược liệu.

Tại hội nghị, Thủ tướng đặt vấn đề về quy hoạch, sản xuất ở đâu, đầu tư trọng tâm, trọng điểm vào những vùng nào về dược liệu; hay coi dược liệu là loại sản phẩm quốc gia hoặc chọn một số dược liệu là sản phẩm quốc gia được áp dụng cơ chế, chính sách như sản phẩm quốc gia. Liệu có thể coi phát triển dược liệu là nông nghiệp công nghệ cao hay không để có chính sách áp dụng như nông nghiệp công nghệ cao. Đi liền với đó là có tiêu chí để phát triển các loại hình doanh nghiệp, các dự án, chương trình để thực hiện chuỗi giá trị này.

Gia Linh (T/H)